

Statsrådets meddelande till riksdagen om det villkorliga stödbeslutet för projektet Garden Helsinki vid halvtidsöverläggningen och om byggandet av kultur- och idrottsanläggningar i Finland

Statsrådets meddelande till riksdagen om det villkorliga stödbeslutet för projektet Garden Helsinki vid halvtidsöverläggningen och om byggandet av kultur- och idrottsanläggningar i Finland

Projektet för att bygga evenemangsarenan Garden Helsinki i Tölö i Helsingfors har beretts under lång tid, först på marknadsmässiga grunder och senare med statligt stöd. Diskussioner med staden, staten och de politiska beslutsfattarna har förts sedan projektet inleddes. Sommaren 2024 godkände Helsingfors stadsfullmäktige ett föravtal om försäljning av tomter till projektet med omfattande stöd av de partier som var representerade i fullmäktige.

Projektaktörerna har av staten ansökt om antingen direkt stöd eller statsborgen för främmande kapital. Projektet lämnade in en fritt formulerad ansökan om statsborgen till finansministeriet hösten 2024. Finansministeriet har bedömt ansökan och olika alternativ för att stödja projektet. Finansministeriet har förhållit sig kritiskt till arenaprojekt och har framfört flera farhågor, särskilt i fråga om statsborgen. I slutet av 2024 meddelade finansministeriet projektet att ministeriet förhåller sig negativt till beviljande av statsborgen.

Vid sin halvtidsöverläggning 2025 drog regeringen upp politiska riktlinjer för åtgärder som stärker förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. De tillväxtåtgärder som regeringen enades om vid ramförhandlingarna baserade sig i stor utsträckning på förslagen från Risto Murtos arbetsgrupp. Utöver detta drog regeringen också upp riktlinjer för andra projekt som ska stödja tillväxt och sysselsättning. På grund av lågkonjunkturen inom byggandet strävade regeringen efter att hitta projekt som kan påskyndas i enlighet med konjunkturläget. Målet med riktlinjerna från halvtidsöverläggningen var att skapa tillväxt, sysselsättning och attraktionskraft i Finland.

I samband med detta fastställdes det att investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet utvidgas. I sin helhet uppgår regeringens utvidgade investeringsprogram till cirka 4,7 miljarder euro, och med detta belopp stöds bland annat investeringar i minskade koldioxidutsläpp samt investeringar i grundlig förbättring och utveckling av transportinfrastrukturen i hela Finland. Investeringsprogrammet finansieras i enlighet med regeringsprogrammet genom att man använder statens egendom, det vill säga investeringarna ökar inte skuldsättningen och de kräver inga nya besparingar.

Vid sin halvtidsöverläggning drog regeringen upp en politisk riktlinje om villkorligt statligt stöd för projektet Garden Helsinki. Staten bereder sig på att villkorligt finansiera multifunktionsarenans och ishallens andel av Garden Helsinki-projektet med ett direkt stöd på 10 procent, det vill säga 35 miljoner euro. Det villkorliga statliga stödet för att inleda projektet Garden Helsinki var en av de investeringar som ska stödja sysselsättning och tillväxt. Stödet grundades på de uppskattade positiva ekonomiska effekterna och sysselsättningseffekterna. Regeringen var beredd att som en del av de tillväxtfrämjande investeringarna främja att det i Finland byggs en evenemangsarena av världsklass för att stärka verksamhetsförutsättningarna inom både byggbranschen och evenemangsbranschen.

Utifrån riktlinjerna från halvtidsöverläggningen har statsminister Petteri Orpos regering i planen för de offentliga finanserna för 2026–2029 anvisat ett villkorligt enskilt statligt stöd på 35 miljoner euro för projektet Garden Helsinki, som en del av utvidgningen av investeringsprogrammet. Statsrådet fattade beslut om godkännande av planen vid statsrådets allmänna sammanträde den 30 april 2025. Information om beslutet gavs efter att planen för de offentliga finanserna hade godkänts.

Några riktlinjer för kriterierna och villkoren för stödet bereddes inte vid halvtidsöverläggningen. För att få stöd ska projektet uppfylla de villkor och EU-kriterier som ställs på det. Villkoren bereds av undervisnings- och kulturministeriet och det statliga stödet bedöms av kommissionen.

Projektet Helsinki Garden har fördröjts jämfört med den tidsplan som presenterades 2025. Avsikten var att projektet skulle inledas i år. För att finansieringen av projektet ska tas in i budgeten och vidare till den egentliga notifieringen till kommissionen förutsätts bland annat att den del av finansieringen av projektet som fortfarande är ofullständig klarnar. Det är klart att detta innebär en omvärdering av det principiella ställningstagandet i fråga om det villkorliga statliga stödet.

Projekt som Garden Helsinki har sällan framskridit utan statligt stöd. År 2017 beviljades projektet Nokia Arena 18 miljoner euro i statligt stöd, vilket utgjorde cirka 15 procent av projektets kostnader. I fråga om Garden Helsinki är stödnivån något lägre. Tidigare nationellt betydande projekt som behövt statligt stöd är bland annat Hartwall Arena (numera Veikkaus Arena) och renoveringen av Olympiastadion.

Stora projekt av nationell betydelse kan inte finansieras med statsunderstöd för byggande av idrottsanläggningar. Därför behandlas de som separata helheter. Stöden till Nokia Arena i Tammerfors beviljades av Veikkaus avkastning av penningspel. År 2022 överfördes avkastningen av penningspel till statens allmänna inkomster och understöden blev budgetfinansierade.

Projektet i Kivistö, som Garden Helsinki har jämförts med i offentligheten, befann sig vid halvtidsöverläggningen våren 2025 i ett annat läge än det befinner sig i nu. Regeringen hade inte i samband med halvtidsöverläggningen motsvarande information om projektet i Kivistö som regeringen hade om Garden Helsinki. En ansökan om statsborgen för Garden Helsinki hade lämnats in till staten. I denna ansökan redogjordes det för projektet i detalj och de ekonomiska förutsättningarna för det. Även om det inte fattades något beslut om att bevilja statsborgen, hade regeringen tillgång till dessa uppgifter, som lämnats i samband med ansökan.

Det ligger i Finlands intresse att få internationella idrotts- och kulturevenemang på hög nivå genom att ha en arena med en publikkapacitet på cirka 20 000. Finland har ett behov av att förbättra förmågan att konkurrera om evenemang på internationell nivå med de övriga nordiska ländernas och de baltiska ländernas huvudstäder.

Staten har saknat en tydlig och transparent väg för att stödja projekt av denna storleksklass. Statsrådet inleder ett utredningsarbete vars syfte är att fastställa förfaranden och kriterier för ansökan om statligt stöd. Samtidigt utreds hur stort kapacitetsbehov det finns i Finland för en evenemangsplats av stor storleksklass, hurdana motsvarande internationella exempel det finns i Finlands närområden och hurdana projekt som för närvarande planeras i Finland. Utredningen blir klar våren 2027 och kan användas vid följande regeringsförhandlingar.